राष्ट्रियसंस्कृतविश्वविद्यालयःतिरुपतिः ,

विशिष्टाचार्यप्रवेशपरीक्षा -2020

प्रश्नपत्रम्

विषयः – वेदः **पूर्णाङ्काः -100**

1 “वयं तत्त्वान्वेषान्मधुकर ! हतास्त्वं खलुकृती” इति वाक्येन अन्वेषणा-पदस्य प्रयोगः केन विहितः ?

A माघेन B कालिदासेन

C विष्णुशर्मणा D श्रीहर्षेण

2 अनुसन्धानस्य कोऽर्थः ?

A पुनः पुनः निरीक्षणम्

B समस्यायाः कृते निवारणोपायान्वेषणम्

C वैज्ञानिकोपायैः समस्यायाः सत्यासत्यप्रघटनम्

D विषयविस्तारं कृत्वा शोधप्रबन्धलेखनम्

3 अधोलिखितेषु अनुसन्धानस्य प्रथमं सोपानं किम् ?

A समस्यासहायकसामग्रीसङ्कलम्

B समस्यायाः मूल्याङ्कनम्

C समस्यानिर्वाचनम्

D समस्यासमाधानाय प्रयासः

4 अनुसन्धाने प्रतिपादितानि तथ्यानि कीदृशानि स्युः ?

A नमनीयानि B व्यावहारिकाणि

C मौलिकानि D एतत्सर्वम्

5 अधो लिखितेषु किं पदम् “अनुसन्धानम्” इतिपदेन समानार्थकं न भवति ?

A गवेषणम् B शोधसन्दर्भः

C संशोधनम् D परिशोधनम्

6 गुणात्मकानुसन्धाने अधोलिखितेषु किं नोपयुज्यते ?

A आगमनात्मकविश्लेषणम् (Individual Analysis)

B नैसर्गिकाध्ययनम् (Naturalistic Enquiry)

C अन्तर्दृष्टिः (Insight)

D संरचितसाक्षात्कारः (Structured Intervies)

7 "विमर्श" इति शब्दस्य कोऽर्थः ?

A कस्यापि मतस्य व्यङ्ग्यार्थनिर्धारणम्

B कस्यापि मतस्य व्यापकार्थपरिशीलनम्

C कस्यापि मतस्यानुवदनम्

D कस्यापि मतस्य स्वीकारः परिहारो वा

8 "भारतीयग्रन्थसम्पादनशास्त्रप्रवेशिनी" ग्रन्थः तिरुपतिराष्ट्रियसंस्कृतविद्यापीठेन कदा प्रकाशितः --

A 2001 B 2002

C 2010 D 2011

9 अधोलिखितेषु चिन्तनशीलप्रश्नः (Reflective Inquiry) कुत्र न प्रचलति ?

A ज्ञानमीमांसायाम् (In epistemology)

B मूल्यमीमांसायाम् (In axiology)

C अध्यात्मशास्त्रे (In metaphysics)

D ऐतिहासिकानुसन्धाने (In historical Research)

10 अधोलिखितेषु किम् ऐतिहासिकानुसन्धानस्य क्षेत्रमुच्यते ?

A अर्थनीतिः B सभ्यता

C अभिलेखः D एतत्सर्वम्

11 आधुनिकोपकरणेषु किं नान्तर्भवति ?

A अन्तर्जालम् B ई - शोधपत्रिका

C ग्रन्थसूची D ई - कोषाः

12 अधोलिखितेषु कानि सामग्रीसङ्कलने प्राथमिकस्रोतांसि भवन्ति ?

A शोधपत्रिकाः B शासकीयानि अभिलेखानि

C साहित्येतिहासः D कोशाः

13 संस्कृतवाङ्मये पुराणानि प्रामुख्येन कीदृशम् अनुसन्धानं सूचयन्ति ?

A ऐतिहासिकम् B दार्शनिकम्

C संख्यात्मकम् D प्रायोगिकम्

14 आगमशास्त्रेषु अनुसन्धानस्य प्रधानं क्षेत्रं किम् ?

A आलयसंस्कृतिः B सौन्दर्यसाधनम्

C आत्मतत्त्वविमर्शः D राजतन्त्रसंस्कृतिः

15 राष्ट्रियपाण्डुलिपि मिषन् इति संस्थायाः ध्येयवाक्यं किम् ?

A या विद्या सा विमुक्तये B तमसो मा ज्येतिर्गमय

C विज्ञानमुपास्व D मातृकां रक्षत

16 "आत्मा वाऽरे द्रष्टव्यः श्रोतव्यो मन्तव्यो निदिध्यासितव्यः" इति अनुसन्धानसूत्रं कुत्र वर्तते ?

A तैत्तिरीयोपनिषदि B कठोपनिषदि

C बृहदारण्यकोपनिषदि D प्रश्नोपनिषदि

17 अनुसन्धानप्रविधेः कृते अपेक्षिताः षोडश पदार्थाः कस्मिन् दर्शने प्राप्यन्ते ?

A वेदान्तदर्शने B सांख्यदर्शने

C न्यायदर्शने D योगदर्शने

18 अनुसन्धानाय अपेक्षितानि प्रमाण-प्रमेय-विमर्श-निर्णय-प्रवृत्त्याख्यानि तत्त्वानि कुत्र वर्णितानि ?

A युक्तिदीपिकायाम् B शृङ्गारप्रकाशे

C रामायणे D श्रीमद्भगवद्गीतायाम्

19 "भारतस्य संस्कृतपत्रिकाः पत्रकाराश्च" इति कीदृशम् अनुसन्धानम्?

A सर्वेक्षणम् B शास्त्रीयम्

C तुलनात्मकम् D क्षेत्रीयम्

20 "विमूढाः नानुपश्यन्ति पश्यन्ति ज्ञानचक्षुषः" इति कुत्रोक्तम् ?

A रामायणे B स्कन्दपुराणे

C गीतायाम् D भागवते

21 शुक्लयजुर्वेदीयकाण्वसंहितायाः कस्मिन् अध्याये पुरुषसूक्तम् वर्तते ?

A एकविंशाध्याये B पञ्चविंशाध्याये

C त्रिंशाध्याये D पञ्चत्रिंशाध्याये

22 पुरुषसूक्तस्य द्रष्टा (ऋषिः) कः ?

A प्रजापतिः B भरद्वाजः

C गौतमः D नारायणः

23 पुरुषसूक्ते प्रयुक्तं प्रमुखं छन्दः किम् ?

A गायत्री B उष्णिक्

C त्रिष्टुप् D जगती

24 पुरुषसूक्तस्य देवता का ?

A पुरुषः B इन्द्रः

C अग्निः D रुद्रः

25 पुरुषः' इति शब्दस्य व्युत्पत्तिः का ?

A पुरि शेते B पुरुषेषु शेते

C पुर्षु शेते D पुरुषः शेते इति

26 काण्वसंहितायाः पुरुषसूक्ते कति मन्त्राः ?

A 20 B 22

C 25 D 28

27 काण्वसंहितायां कस्मिन् यागे 'पुरुषसूक्तम्' परिलक्ष्यते ?

A अश्वमेधः B सोमयागः

C पुरुषमेधः D सौत्रमणी

28 पुरुषसूक्ते प्राधान्येन वर्णितविषयः कः ?

A सृष्टिप्रक्रिया B वर्णधर्मः

C आचारधर्मः D सामाजिकधर्मः

29 सहस्रशीर्षा' इत्यस्य कोऽर्थः ?

A सहस्रशिरांसि

B लक्ष्यशः शिरांसि

C कोटिशः शिरांसि

D असंख्य शिरांसि

30 'सहस्रपात्' इत्यस्य कोऽर्थः ?

A सहस्रपादाः

B सहस्रनासिकाः

C असंख्यपादाः

D कोटिशः पादाः

31 स भूमिं सर्वतस्पृत्वा' इत्यत्र 'सः' पदेन कः व्यपदिश्यते ?

A अग्निः

B वायुः

C विराट्पुरुषः

D प्रजापतिः

32 'एतावानस्य महिमातो' इत्यत्र 'अस्य' इत्यनेन कः अभिधीयते ?

A प्रजापतिः

B विराट्पुरुष

C रुद्रः

D वायुः

33 'सर्वहुतः' इति कस्य विशेषणम् ?

A विष्णोः

B मरुतः

C इन्द्रस्य

D यज्ञस्य

34 'तस्मात् .... सर्वहुतः' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A यज्ञात्

B गृहात्

C सवनात्

D स्थानात्

35 'तस्मात् ....अजायन्त ये के चोभयादतः' इत्यत्र रिक्तस्थानं पूरयत ?

A रुद्राः

B अश्वाः

C देवाः

D वीराः

36 'जज्ञिरे' इति पदस्यार्थः कः ?

A निर्मिताः

B जाताः

C गताः

D प्रादुर्भूताः

37 '...............मुखमासीत्' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A ब्राह्मणस्य

B क्षत्रियस्य

C वैश्यस्य

D शूद्रस्य

38 ‘पद्भ्यां ....अजायत’ इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A राजन्यः B शूद्रः

C सूकरः D गर्दभः

39 कस्मात् प्रदेशात् चन्द्रमा जातः ?

A हस्तात् B पादात्

C श्रोत्रात् D मनसः

40 कुतः सूर्य अजायत ?

A हृदयात् B मुखात्

C चक्षोः D कर्णात्

41 विराट्पुरुषस्य मुखात् कः अजायत ?

A वायुः B अग्निः

C सविता D प्रजापतिः

42 द्यौः कुतः समवर्तत ?

A शिरः प्रदेशात् B मुखात्

C नाभिप्रदेशात् D जानुदेशात्

43 देवानां यज्ञे ....आज्यमासीत् ?

A शरत् B वसन्तः

C ग्रीष्मः D वर्षा

44 देवानां यज्ञे ....हविः आसीत् ?

A पुरोडाशः B सोमः

C सुरा D शरत्

45 कति परिधयः आसन् ?

A त्रयः B पञ्च

C सप्त D नव

46 कति समिधः आसन् ?

A एकादश B पञ्चदश

C सप्तदश D एकविंशतिः

47 'यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति ....' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A रुद्राः B देवाः

C यज्ञाः D धर्माः

48 'नाकः' इति पदस्यार्थः कः ?

A गृहम् B यज्ञः

C स्वर्गः D सुखम्

49 '.................. प्रथमान्यासन्' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A कर्माणि B धर्माणि

C सवनानि D गृहाणि

50 'आजानमग्रे' इति पदस्यार्थः कः ?

A अग्रे गताः B प्रथमे जाताः

C प्रथमे दृष्टाः D प्रथमे सुप्ताः

51 'प्रजापतिः .... गर्भे' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A गच्छति B चलति

C धावति D चरति

52 'तमेव विदित्वाति मृत्युमेति' इत्यत्र 'तम्' इति पदेन कः अन्वीयते ?

A अग्निः B इन्द्रः

C विराट्पुरुषः D पर्जन्यः

53 अजायमानः कः बहुधा विजायते ?

A सविता B अग्निः

C वायुः D परमात्मा

54 तस्य योनिं के परिपश्यन्ति ?

A पशवः B मनुष्याः

C धीराः D देवाः

55 'यो देवेभ्य आतपति' इत्यत्र 'यः' इत्यनेन कः अभिधीयते ?

A वायुः B सूर्यः

C अग्निः D परमात्मा

56 'नमो रुचाय ....' इत्यशं पूरयत ?

A सवित्रे B ब्राह्मये

C प्रजापतये D ब्रह्मणे

57 '............... अग्रे तदब्रुवन्' इति रिक्तस्थानं पूरयत ?

A देवाः B पितरः

C वसवः D रुद्राः

58 'व्यात्तम्' इति पदस्यार्थः कः ?

A रुपम् B हृदयम्

C विकसितमुखम् D पादप्रदेशः

59 'श्रीः' इति पदस्यार्थः कः ?

A धनम् B शोभा

C प्रकाशसंपत्तिः D धर्मः

60 'लक्ष्मी' इति पदस्यार्थः कः ?

A सौन्दर्यसंपत्ति B सुखम्

C लाभः D कीर्तिः

61 निरूक्ते सप्तमकाण्डस्य नाम किम् ?

A ज्ञानकाण्डम् B कोषकाण्डम्

C दैवतकाण्डम् D नैगमकाण्डम्

62 ताः ....ऋचः ?

A नवधा B सप्तधा

C त्रिविधा D चतुर्धा

63 प्रत्यक्षकृताः ....योगाः भवन्ति ?

A उत्तमपुरुषः B एकवचनम्

C सप्तमीविभक्तिः D मध्यमपुरूषः

64 वेदे अल्पशः भवन्ति ?

A आध्यात्मिकाः | B परोक्षकृताः
C प्रत्यक्षकृताः | D एतेषु कोऽपि न

65 यज्ञात्प्राजापत्या इति ?

A नैरूक्ताः | B नैघण्टुकाः
C याज्ञिकाः | D आध्यात्मिकाः

66 कति द्वद्वानि ?

A सप्त | B अष्टौ
C नव | D दश

67 अग्निः वर्तते ?

A अन्तरिक्षस्थानीयः | B पृथिवीस्थानीयः
C द्युस्थानीयः | D पर्वतस्थानीयः

68 ऋष्वा त इन्द्र स्थविरस्य बाहू' इति कीदृशैरङ्गैः संस्तूयते ?

A पुरूषविधिकैः | B अपुरूषविधिकैः
C उभयविधिकैः | D सर्वविधिकैः

69 अग्नेः संस्तविको देवः ?

A वरूणः | B रूद्रः
C विष्णुः | D सूर्यः

70 माध्यन्दिनसवनाधिपतिः वर्तते ?

A वायुः | B अश्विनौ
C इन्द्रः | D सूर्यः

71 पङ्क्तिः ....?

A चतुष्पदा | B त्रिपदा
C पञ्चपदा | D सप्तपदा

72 पुरन्दर इति कस्य विशेषणम् ?

A त्रिपुरस्य | B इन्द्रस्य

C विष्णोः D सूर्यस्य

73 त्रिभ्य आख्यातेभ्यो जायत इति ?

A स्थौलाष्ठीविः B शाकपूणिः

C गार्ग्यः D शाकटायनः

74 अग्निः पूर्वोभिः ....इड्यो नूतनैरूत ?

A कविभिः B ऋषिभिः

C देवैः D भक्तैः

75 अयमेवाग्निवैश्वानर इति ?

A यास्कः B काथक्यः

C शाकपूणिः D गार्ग्यः

76 अथाप्याह ....यतते सूर्येण ?

A जातवेदः B वैश्वानरो

C नारायणः D विश्वेदेवाः

77 एककपालः पञ्चकपालश्च भवन्ति ?

A सौर्य B आग्नेय

C ऐन्द्र D ऐन्द्राग्नि

78 मातरिश्वा' शब्देनाववुध्यते ?

A मातरः B वायुः

C सूर्यः D अश्वः

79 पुरोहितः इति कस्य विशेषणम्

A अग्नेः B वेदस्य

C सवितुः D वायोः

80 सामवेदस्य ऋत्विक् अस्ति ?

A होता B अध्वर्युः

C उद्गाता D ब्रह्मा

81 आ द्वाभ्यां हरिभ्यां ....याहि ?

A अग्निः

B सूर्यः

C इन्द्रः

D विष्णुः

82 वायुः वर्तते ?

A पुरुषविधः

B उभयविधः

C अपुरुषविधः

D शून्यः

83 सुखं रथं युयुजे सिन्धुराश्विनम् इति ?

A ग्रावस्तुतिः

B यज्ञस्तुतिः

C नदीस्तुतिः

D सूर्यस्तुतिः

84 होतुश्चित्पूर्वे हविरद्यमाशत इति ?

A हविस्तुतिः

B होतुस्तुतिः

C ग्रावस्तुतिः

D कर्मस्तुतिः

85 सर्वेषां भूतानां गोपायिता ?

A वरुणः

B अग्निः

C वायुः

D आदित्यः

86 या च का च बलकृति ....कर्मैव तत् ?

A विष्णुः

B इन्द्रः

C रुद्रः

D आदित्यः

87 अग्निना च पूषा, वातेन च...................?

A मरुत्

B सूर्यः

C पर्जन्यः

D अग्निः

88 आदित्यभक्तिनि इत्यत्र ऋतुः वर्तते ?

A ग्रीष्मः

B वर्षा

C हेमन्तः

D वसन्तः

89 इन्द्रस्य ऋतुः अस्ति ?

A वसन्तशरदौ

B ग्रीष्महेमन्तौ

C शिशिरवसन्तौ

D वर्षाग्रीष्मौ

90 सूर्यस्य छन्दः वर्तते ?

A गायत्री | B जगति
C त्रिष्टुप् | D पङ्क्तिः

91 वैश्वानरीयो ....कपालो भवति ?

A अष्टादश | B एकादश
C द्वादश | D अष्टौ

92 यस्तु सूक्तं भजते यस्मै हविर्निरुप्यते इत्यत्र स्तुयते ?

A अग्निः | B यक्षः
C विष्णुः | D रुद्रः

93 जल्गल्यमानोऽसृजत इति ?

A अतिजगतिछन्दः | B जगतिछन्दः
C जङ्गमः | D जलम्

94 गायत्री ?

A चतुष्पदा | B द्विपदा
C सप्तपदा | D त्रिपदा

95 अग्नेः स्तोभः भवति ?

A त्रिवृत् एकविंशः | B पञ्चदशत्रिणव
C सप्तदशत्रयस्रिंशत् | D एकविंशपञ्चदश

96 सूर्यस्य सामः अस्ति ?

A वृहत् शाक्वर | B वृहद्रथन्तर
C वैरुपरैवत् | D वैराजवृहत्

97 निघण्टौ कति अध्यायाः सन्ति ?

A द्वादश | B पञ्च
C चत्वारः | D त्रयः

98 निरुक्तस्य व्याख्याकारः कः ?

A यास्कः | B देवराजयज्वा

C दुर्गाचार्यः D सायणाचार्यः

99 यास्कनिरुक्ते कति निरुक्तकाराणां नामानि सन्ति ?

A चतुर्दश B त्रयोदश

C पञ्चदश D षोडश

100 निरुक्ते सप्तमाध्याये कति पादाः ?

A चत्वारः B सप्त

C अष्टौ D द्वादश

ANSWER KEY

M.Phil – Vedabhashyam

Q. No	**KEY**	***Q. No***	**KEY**	***Q. No***	**KEY**	***Q. No***	**KEY**
1	**B**	**26**	**B**	**51**	**D**	**76**	**B**
2	**C**	**27**	**C**	**52**	**C**	**77**	**A**
3	**C**	**28**	**A**	**53**	**D**	**78**	**B**
4	**D**	**29**	**D**	**54**	**C**	**79**	**A**
5	**B**	**30**	**C**	**55**	**D**	**80**	**C**
6	**D**	**31**	**C**	**56**	**B**	**81**	**C**
7	**D**	**32**	**B**	**57**	**A**	**82**	**B**
8	**B**	**33**	**D**	**58**	**C**	**83**	**C**
9	**D**	**34**	**A**	**59**	**C**	**84**	**C**
10	**D**	**35**	**B**	**60**	**A**	**85**	**D**
11	**C**	**36**	**D**	**61**	**C**	**86**	**B**
12	**B**	**37**	**A**	**62**	**C**	**87**	**C**
13	**A**	**38**	**B**	**63**	**D**	**88**	**B**
14	**A**	**39**	**D**	**64**	**A**	**89**	**B**
15	**C**	**40**	**C**	**65**	**C**	**90**	**B**
16	**C**	**41**	**B**	**66**	**B**	**91**	**C**
17	**C**	**42**	**A**	**67**	**B**	**92**	**A**
18	**B**	**43**	**B**	**68**	**A**	**93**	**B**
19	**D**	**44**	**D**	**69**	**A**	**94**	**D**
20	**C**	**45**	**C**	**70**	**C**	**95**	**A**
21	**B**	**46**	**D**	**71**	**C**	**96**	**C**
22	**D**	**47**	**B**	**72**	**B**	**97**	**B**
23	**C**	**48**	**C**	**73**	**B**	**98**	**C**
24	**A**	**49**	**B**	**74**	**B**	**99**	**B**
25	**A**	**50**	**B**	**75**	**C**	**100**	**B**